

กฎหมายว่าด้วยการขึ้นทะเบียนและเสียภาษีสุนัข

The Law on Registration and Taxation of Dogs

มานพ ประवालลัญจกร¹

Manop Pravanlunchagron¹

Corresponding author Email: manopz52050@gmail.com¹

(Received: November 7, 2018; Revised: February 15, 2019; Accepted: April 5, 2019)

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้ เป็นการศึกษาค้นคว้ากฎหมายถึงประเด็นปัญหาที่มีข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการที่มีการเสนอร่างกฎหมายให้มีการขึ้นทะเบียนสัตว์เลี้ยงตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 โดยผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ในการเขียนบทความวิชาการเพื่อมุ่งที่จะศึกษาถึงข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนสัตว์เลี้ยงและการเสียภาษีสัตว์เลี้ยง เพื่อเสนอแนะแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมโดยเน้นไปที่การจดทะเบียนสุนัขและการจัดเก็บภาษีสุนัข ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์เลี้ยงและการจัดสวัสดิภาพของสัตว์เลี้ยง ผลการศึกษาค้นคว้าได้ข้อสรุปว่า

1. การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.2557 เน้นไปที่การบังคับใช้ที่เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมเป็นหลัก ในทางปฏิบัติจึงควรเน้นการบังคับใช้ที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์เลี้ยงให้มากขึ้น เพื่อให้เจ้าของสัตว์เลี้ยงมีความรับผิดชอบต่อสัตว์เลี้ยงมากขึ้น

2. ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ที่ให้มีการขึ้นทะเบียนสัตว์เลี้ยงนั้น เมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์แล้วเป็นความต้องการของรัฐที่จะดำเนินนโยบายการจัดเก็บภาษีจากเจ้าของสัตว์เลี้ยง

3. พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 ซึ่งให้มีการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณสำหรับสัตว์พาหนะนั้น มีค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนที่ถูกมากคือ ช้าง ตัวละ 5 บาท ม้า โค กระบือ ล่อ ลา ตัวละ 50 สตางค์ จึงมิใช่เป็นการเก็บค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนที่ถือว่าเป็นค่าภาษีสัตว์พาหนะแต่อย่างใด เมื่อเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ที่กำหนดอัตราค่าขึ้นทะเบียนสูงสุดถึง 450 บาท จึงเห็นได้ชัดว่าร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ เป็นเรื่องของนโยบายที่จะเก็บภาษีจากสัตว์เลี้ยงนั่นเอง

4. การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการขึ้นทะเบียนโดยเฉพาะสุนัขในราคารวม 450 บาท ต่อตัวต่อปี ที่จะนำมาใช้กับประเทศไทย ในฐานะที่เป็นภาษีการเลี้ยงสุนัข จึงเห็นว่าเป็นอัตราที่เหมาะสมแล้ว เพราะเมื่อเปรียบเทียบกับภาษีสุนัขในหลายประเทศตามข้อมูลที่ได้เสนอไปก็มีอัตราที่สูงกว่าอัตราที่ไทยจะจัดเก็บหลายเท่า และรายได้ที่ได้จากการภาษีนี้ในต่างประเทศก็นำไปใช้สำหรับเป็นเงินงบประมาณเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้ มิใช่เป็นการหารายได้เข้ารัฐแต่เพียงประการเดียวไม่

คำสำคัญ: การขึ้นทะเบียนและเสียภาษีสุนัข การจัดสวัสดิภาพสัตว์

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹ Lecturer, Public Administration Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University

Abstract

Academic articles is a legal study on the issue of controversy over the proposed drafting of a law on animal registration under Prevention of Cruelty and Welfare of Animals Act, B.E. 2557. The purpose of the academic article is to study the laws on the registration of animals and the taxation of animals to provide appropriate guidance and measures by focusing on the dog registration and dog taxation which will lead to further amendments Prevention of Cruelty and Welfare of Animals Act, B.E. 2557. To solve the problem of animal cruelty and animal welfare. The results of the study

1. Enforcement of Prevention of Cruelty and Welfare of Animals Act, B.E. 2557 focuses on prevention of cruelty. In practice, the emphasis should be on animal welfare to make pet owners more responsible for pets.
2. Prevention of Cruelty and Welfare of Animals Bill, B.E. .... proposed by Ministry of Agriculture to have registration of animals. When considering the intent, it is a requirement of the state to implement the Pet Tax Policy.
3. Beast of burden Act, B.E. 2482 , it is legal to registration beast of burden and registration fee is very low. Registered for each elephant 5 baht and horse, cow, buffalo, mule, donkey 5 satang. When looking at the intent, it is not considered a tax. Because when compared to Prevention of Cruelty and Welfare of Animals Bill, B.E. .... proposed by Ministry of Agriculture It has a high registration fee is 450 bath for each animal. This Bill is the Pet Tax Policy.
4. Dog registration fee is 450 Bath per year for each dog to be used for Thailand as a dog tax. It is a appropriate rate because when compared to a dog tax in foreign land which rates are much higher and taxation in foreign land from dog tax it's used for animal welfare. It is not the only income to enter the state.

Keywords: dog registration and tax, animal welfare

ความนำ

จากกรณีที่มีข่าวว่ากระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้นำร่าง พ.ร.บ. ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.... เสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อรับทราบหลักการในร่างพระราชบัญญัติดังกล่าว เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2561 โดยร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้มีสาระสำคัญที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีอำนาจที่จะออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดให้เจ้าของสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะสุนัขและแมว นำสัตว์เลี้ยงมาขึ้นทะเบียนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีบทกำหนดโทษเจ้าของสัตว์เลี้ยงที่ฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม ที่จะถูกให้ชำระค่าปรับไม่เกิน 25,000 บาท นำมาซึ่งการก่อให้เกิด

กระแสถกเถียงในหมู่ของคนรักสัตว์ โดยเฉพาะเจ้าของสุนัขและแมว แต่ในที่สุด ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ก็ถูกส่งกลับไปให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทบทวนใหม่ หลังจากที่นายกรัฐมนตรียืนยันว่า จะก่อให้เกิดภาวะกับประชาชนมากเกินไป” (ทศพล ชัยสัมฤทธิ์ผล, 2561) ตามข่าวที่ปรากฏนี้ประเด็นที่ถกเถียงและไม่เห็นด้วยกันอย่างมากก็คือ ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดค่าขึ้นทะเบียนสุนัขหรือแมว ซึ่งเมื่อรวมค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการขึ้นทะเบียนจะตกถึงตัวละ 450 บาท กลายมาเป็นกระแสคัดค้านกันเป็นอย่างมากจนนายกรัฐมนตรียังสั่งให้ส่งร่างกฎหมายฉบับกลับคืนไปให้พิจารณาทบทวนใหม่

สำหรับสุนัขและแมวนั้นถือได้ว่าเป็นสัตว์เลี้ยงที่อยู่คู่กับมนุษย์มาตั้งแต่โบราณกาลมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะสังคมไทยทุกชุมชนทุกหมู่บ้านจะต้องได้พบสุนัขและแมวอยู่คู่กับทุกหมู่บ้านอย่างแน่นอน แต่กระนั้น การเลี้ยงสุนัขและแมวก็ไม่ใช่ว่าจะไม่เกิดปัญหาแต่อย่างใด ในอดีตที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน ได้พบปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับสุนัขและแมว ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงมากกว่าสัตว์เลี้ยงชนิดอื่น โดยเฉพาะปัญหาที่เกิดจากการเลี้ยงสุนัข เช่น การที่เจ้าของสุนัขปล่อยปละละเลยไม่ดูแลในสวัสดิภาพของสัตว์อย่างเพียงพอ หรือขาดความรับผิดชอบต่อสาธารณชนในการเลี้ยงสุนัข เช่น ปล่อยให้สุนัขเห่าหอนรบกวนเพื่อนบ้าน ปล่อยให้สุนัขไปจู่จางระบัสสาธารณะในที่สาธารณะหรือเมื่อเบื่อน่วยในการเลี้ยงดูก็นำสุนัขแมวไปปล่อยทิ้งกลายเป็นสุนัขแมวจรจัดไปหรือนำไปปล่อยวัด จนไปถึงการไม่ระมัดระวังในการเลี้ยงดูจนสุนัขไปกัดทำร้ายบุคคลอื่นจนบาดเจ็บหรือถึงแก่ความตายหรือต้องถึงแก่ความตายเนื่องจากโรคพิษสุนัขบ้า รวมไปถึงปัญหาที่สุนัขหรือแมวมถูกมนุษย์ทำร้ายหรือฆ่าตายด้วยเหตุต่างๆ

จากปัญหาต่างๆ เหล่านี้ นำมาซึ่งการที่รัฐได้ตราพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 โดยได้ให้เหตุผลที่สำคัญประการหนึ่ง เพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกกระทำทารุณกรรมและให้เจ้าของสัตว์ซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ แต่หลังจากประกาศใช้กฎหมายฉบับนี้แล้วพบว่าการบังคับใช้กฎหมายจะเน้นไปที่บทบัญญัติที่เกี่ยวกับการกระทำที่ถือว่าเป็นการทารุณกรรมมากกว่าบทบัญญัติที่เกี่ยวกับกับการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ ดังที่พบได้จากข่าวที่ปรากฏเกี่ยวกับการตำรวจจับกุมดำเนินคดีกับผู้ที่ทำร้ายหรือฆ่าสุนัขหรือแมวในข้อหากระทำทารุณกรรมสัตว์ แต่ไม่เคยปรากฏว่าได้เคยมีการดำเนินคดีกับเจ้าของสัตว์ในข้อหาที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ ได้แก่ การที่เจ้าของสัตว์ปล่อย ละทิ้งหรือกระทำการใดๆ ให้สัตว์พ้น

จากการดูแลของตนโดยไม่มีเหตุอันสมควร (มาตรา 23 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557) เช่นเจ้าของสุนัขบางคนเลี้ยงสุนัขแล้วปล่อยปละละเลยไม่ดูแลจนสุนัขพ้นจากการดูแลแล้วไปก่อความรบกวนหรือก่อความรำคาญให้กับผู้อื่น นำมาซึ่งการที่สุนัขนั้นถูกผู้อื่นนั้นทำร้ายหรือฆ่าตาย

จึงเห็นได้ว่าถ้าเจ้าของสุนัขนั้นมีการจัดสวัสดิภาพสัตว์ที่เหมาะสมแล้ว ปัญหาของการกระทำ ความผิดในข้อหาทารุณกรรมก็จะไม่เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นน้อยลง ปัญหาดังกล่าวที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งจึงเกิดจากการที่เจ้าของสุนัขบางคนนั้นขาดความเอาใจใส่ดูแลในสวัสดิภาพของตนอย่างเพียงพอจนไปกระทบต่อประโยชน์สุขของสาธารณชน การดำเนินการที่จะให้ต้องมีการจดทะเบียนสัตว์เลี้ยงโดยเฉพาะสุนัขและแมว รวมไปถึงการจัดเก็บภาษีจากเจ้าของสุนัขและแมว จึงน่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการที่จะแก้ไขปัญหาทั้งการกระทำที่เป็นทารุณกรรมสัตว์และการไม่จัดสวัสดิภาพของสัตว์ให้เหมาะสมเพียงพอ และการจดทะเบียนสัตว์นั้น ตามกฎหมายของไทยเราก็มีปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 มาก่อน จึงอาจจะนำมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการจดทะเบียนสุนัขและแมวได้ รวมถึงไปประเทศอื่นๆ หลายประเทศก็มีกฎหมายที่บังคับให้เจ้าของสุนัขต้องนำสุนัขของตนไปจดทะเบียนและเสียภาษีให้รัฐ

ผู้เขียนจึงมุ่งสนใจที่จะศึกษาถึงข้อกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับจดทะเบียนสัตว์และการเสียภาษีสัตว์เลี้ยง เพื่อนำไปสู่การหาแนวทางหรือมาตรการที่เหมาะสมในการจดทะเบียนสุนัขและการเสียภาษีสุนัข และนำมาซึ่งการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ให้มีบทบัญญัติว่าด้วยการจดทะเบียนสัตว์เลี้ยงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเสียภาษีสัตว์เลี้ยงต่อไป

วัตถุประสงค์ของบทความ

บทความนี้มุ่งที่จะศึกษาถึงข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับการจดทะเบียนสัตว์และการเสียภาษีสัตว์เลี้ยงเพื่อเสนอแนะแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมโดยเน้นไปที่การจดทะเบียนสุนัขและการจัดเก็บภาษีสุนัข ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ต่อไป

ขอบเขตของบทความ

การศึกษาเพื่อนำไปสู่การเสนอแนะแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมโดยเน้นไปที่การจดทะเบียนสุนัข โดยจะศึกษาจากพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เกี่ยวกับนิยามความหมายของคำว่าสัตว์เลี้ยง ความผิดข้อหาการทารุณกรรมสัตว์ ข้อหาการจัดสวัสดิภาพสัตว์ รวมไปถึงเจตนารมณ์ของการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ รวมถึงการศึกษา ร่าง พ.ร.บ. ป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ และศึกษาถึงพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 เพื่อให้ได้ตัวอย่างแนวทางของการจดทะเบียนสัตว์พาหนะมาเป็นแนวทางในการจดทะเบียนสุนัข รวมถึงการศึกษาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนและการเสียภาษีสุนัขของประเทศที่พัฒนาแล้วในยุโรป รวมถึงไปถึงประเทศจีนเพื่อนำมาทำการศึกษาเปรียบเทียบ แล้วทำการสรุปวิเคราะห์ให้ได้แนวทางหรือมาตรการที่เหมาะสมสำหรับการจดทะเบียนสุนัขในประเทศไทย

ข้อกฎหมายและเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ข้อกฎหมายและเอกสารวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องสำหรับบทความนี้ มีดังนี้

1) พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

2) ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ

3) พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482

4) ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนสุนัขและแมวของประเทศที่พัฒนาแล้วในยุโรปและประเทศในเอเชีย

1. พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557

พระราชบัญญัติฉบับนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2557 และมีผลบังคับใช้ในวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2557 โดยได้ให้เหตุผลในการประกาศใช้ไว้ดังนี้ “เนื่องจากสัตว์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความรู้สึกและเป็นองค์ประกอบสำคัญของสิ่งแวดล้อม จึงควรได้รับการคุ้มครองมิให้ถูกกระทำการทารุณกรรม และเจ้าของสัตว์ซึ่งนำสัตว์มาเลี้ยงจะต้องจัดสวัสดิภาพให้เหมาะสมตามประเภทและชนิดของสัตว์ ทั้งในระหว่างการเลี้ยงดู การขนส่ง การนำสัตว์ไปใช้งานหรือใช้ในการแสดง ดังนั้นเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ในการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ เพื่อให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองตามธรรมชาติของสัตว์อย่างเหมาะสม จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้” (ราชกิจจานุเบกษา, 2557)

จึงเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับนี้มุ่งที่จะให้สัตว์ได้รับการคุ้มครองตามธรรมชาติของสัตว์อย่างเหมาะสม โดยมีให้ถูกกระทำทารุณกรรมรวมถึงต้องจัดสวัสดิภาพของสัตว์ให้เหมาะสม เพราะสัตว์ก็เป็นสิ่งที่มีชีวิตสมควรได้รับการคุ้มครอง ดังนั้นการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติฉบับนี้เพื่อให้มีการจดทะเบียนสุนัขและแมว จึงต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายประกอบว่าจะทำให้บรรลุเจตนารมณ์ของกฎหมายได้หรือไม่ โดยผู้เขียนเห็นว่าการนำพระราชบัญญัติฉบับนี้ไปบังคับใช้ควรจะเน้นไปที่การบังคับใช้เกี่ยวกับการจัด

สวัสดิภาพของสัตว์เลี้ยงเป็นหลักมากกว่าเน้นไปที่ การบังคับใช้เฉพาะข้อหาทารุณกรรมสัตว์เหมือนที่ผ่าน ซึ่งอันที่จริงความผิดเกี่ยวกับการกระทำการทารุณต่อสัตว์ ก็มีปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญามาแล้ว ตามมาตรา 381 ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดกระทำการทารุณ ต่อสัตว์หรือฆ่าสัตว์โดยให้ได้รับทุกขเวทนามันไม่จำเป็นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”

พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการ จัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ฉบับนี้ มีบทบัญญัติที่เป็น สาระสำคัญที่จะนำมากล่าวถึง ดังนี้

1.1 สัตว์ที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ให้ความ ค้ำคุ้มครอง คือสัตว์ประเภทใด

เมื่อพิจารณาจาก มาตรา 3 ซึ่งเป็นบทวิเคราะห์ ศัพท์ ได้ให้ความหมายของคำว่า สัตว์ ไว้ดังนี้

“สัตว์” หมายความว่า “สัตว์ที่โดยปกติเลี้ยงไว้ เพื่อเป็นสัตว์บ้าน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งาน สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ เป็นสัตว์พาหนะ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นเพื่อน สัตว์เลี้ยงเพื่อ ใช้เป็นอาหาร สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดงหรือสัตว์เลี้ยง เพื่อใช้ในการอื่นใด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีเจ้าของหรือไม่ก็ตาม และให้หมายความรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด”

จากนิยามคำว่า สัตว์ ที่พระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้ความคุ้มครองจึงมีความหมายที่กว้างมาก เพราะมิได้ หมายถึงเฉพาะสุนัขและแมวเท่านั้นที่กฎหมายให้ความ ค้ำคุ้มครอง จากนิยามศัพท์จะเห็นได้ว่าสัตว์ที่กฎหมายให้ ความคุ้มครองโดยหลักแล้วจะต้องเป็นสัตว์ที่มนุษย์เลี้ยง ไว้ ไม่ว่าจะเลี้ยงเป็นสัตว์บ้าน ดังนั้นผู้เขียนเห็นว่า แม้ว่า สัตว์นั้นโดยธรรมชาติแล้วจะถือว่าเป็นสัตว์ป่า เช่น เสือ หมู เก้งกวาง แต่ถ้าหากมนุษย์ได้นำมาเลี้ยงแล้วก็ถือได้ว่าเป็น สัตว์บ้าน ก็ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติ ฉบับนี้ด้วย ส่วนสัตว์เลี้ยงเพื่อใช้งานก็ได้แก่ ช้าง ม้า วัว ควาย ล่อ ลา หรือลิงกังที่ใช้ให้เก็บมะพร้าว เป็นต้น สัตว์เลี้ยง

เพื่อใช้เป็นสัตว์พาหนะ เช่น ช้าง ม้า ที่อาจจะยังมีลักษณะ ใช้เป็นสัตว์พาหนะอยู่ในบางพื้นที่ สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็น เพื่อน เช่น สุนัข แมว สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้เป็นอาหาร เช่น วัว หมู ไก่ ปลา เป็นต้น สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการแสดง เช่น ช้าง เสือ ปลาโลมา ที่อยู่ในสวนสัตว์หรือคณะละครสัตว์ เป็นต้น สัตว์เลี้ยงเพื่อใช้ในการอื่นใด เช่น อาจเลี้ยงไว้เพื่อ ดูเล่น ได้แก่ นกแก้ว นกขุนทอง นกหงส์หยก ปลาตู้ต่างๆ เป็นต้น นิยามคำว่า สัตว์ ตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จึง กว้างมาก แต่ที่ผ่านมาเท่าที่ปรากฏพบว่า การบังคับใช้ พระราชบัญญัติฉบับนี้จะบังคับใช้กับสุนัขและแมวเท่านั้น

ผู้เขียนมีข้อสังเกตคือ สัตว์ดังกล่าวนั้น แม้จะ ไม่มีเจ้าของก็ตามก็ถือว่าเป็นสัตว์บ้านหรือสัตว์เลี้ยงที่ ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ แต่คงต้อง หมายถึงเฉพาะที่เป็นสัตว์บ้านหรือสัตว์เลี้ยงโดยแท้ เช่น สุนัข แมว เป็นต้น ดังนั้น การไปฆ่าสุนัขจรจัดก็อาจจะมี ความผิดตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ นอกจากนี้สัตว์ที่ ได้รับการคุ้มครองยังรวมถึงสัตว์ที่อาศัยอยู่ในธรรมชาติ โดยให้อำนาจรัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่จะประกาศชนิดของสัตว์ที่จะได้รับการคุ้มครอง แต่ถึง ขณะนี้ยังไม่มีประกาศกำหนดให้สัตว์ตามธรรมชาติชนิด ให้ให้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติฉบับนี้

และตามพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการบังคับ ว่าต้องให้จดทะเบียนสัตว์แต่อย่างใด

1.2 การป้องกันการทารุณกรรมสัตว์

พระราชบัญญัติฉบับนี้ห้ามมิให้มีการทารุณ กรรม ซึ่งบัญญัติไว้ในมาตรา 20 “ห้ามมิให้ผู้ใดกระทำการ อันเป็นการทารุณกรรมสัตว์โดยไม่มีเหตุอันสมควร” ส่วน ระวังโทษเป็นไปตาม มาตรา 31 บัญญัติว่า “ผู้ใดฝ่าฝืน มาตรา 20 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่ เกินสี่หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”

อย่างไรเรียกว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์ ต้องไป ดูในมาตรา 3 บทวิเคราะห์ศัพท์ได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

“การทารุณกรรม” หมายความว่า “การกระทำหรือละเว้นการกระทำใดๆ ที่ทำให้สัตว์ได้รับความทุกข์ทรมานไม่ว่าทางร่างกายหรือจิตใจ ได้รับความเจ็บปวด ความเจ็บป่วย ทูพพลภาพหรืออาจมีผลทำให้สัตว์นั้นตาย และให้หมายความรวมถึงการใช้สัตว์เพื่อการ สัตว์เจ็บป่วย สัตว์ชราหรือสัตว์ที่กำลังตั้งท้องเพื่อแสวงหาประโยชน์ ให้ สัตว์ประกอบภารกิจ ใช้สัตว์ทำงานจนเกินสมควรหรือใช้ ให้ทำงานอันไม่สมควรเพราะเหตุที่สัตว์นั้นเจ็บป่วย ชรา หรืออ่อนอายุ”

จะเห็นได้ว่านิยามความหมายของคำว่า ทารุณกรรมนั้นกว้างมาก ซึ่งมีข้อสังเกตว่า การฆ่าสัตว์ตามที่ พระราชบัญญัติฉบับนี้คุ้มครองโดยไม่มีเหตุอันสมควร ก็ ถือได้ว่า เป็นการทารุณกรรมสัตว์ ดังที่เคยปรากฏว่ามี ชายคนหนึ่งใช้ปืนยิงสุนัขจนตาย โดยอ้างเหตุที่ยิงว่าก่อน หน้านี้เคยถูกสุนัขตัวดังกล่าวไล่กัด ขณะขี่รถจักรยานยนต์ กลับบ้านหลายครั้ง รวมทั้งคนอื่นๆ ก็เคยโดนมาด้วย ใน วันเกิดเหตุก็ถูกสุนัขขึงไล่กัดอีก ตนจึงทำไปเพราะเกิด ความโมโห ศาลอาญาพิพากษาให้จำคุก 6 เดือน ปรับ 5,000 บาทสำหรับข้อหาทารุณกรรมสัตว์ (ไทยรัฐ, 2559) ผู้เขียนมีข้อสังเกตว่า ศาลอาญาได้มีคำพิพากษาที่ต้อง ตามตัวบทกฎหมายแล้ว แต่สิ่งหนึ่งที่น่าคิดคือ ถ้า ข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุให้ยิงสุนัขเป็นจริงตามที่ชายคนนี้ กล่าวอ้าง แม้จะไม่ใช่เหตุยกเว้นความผิดหรือเป็นเหตุ ยกเว้นโทษแต่อย่างใดก็ตาม แต่ถ้าเจ้าของสุนัขได้มีการ เลี้ยงดูจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้ดีไม่ปล่อยละทิ้งให้สัตว์พ้น จากการดูแลจนทำให้สุนัขไปวิ่งเห่าไล่กัดผู้อื่นแล้ว สุนัขก็ คงไม่ต้องมาถูกยิงตายด้วยอารมณ์โมโหของชายคนนี้

ผู้เขียนมีประเด็นหนึ่งที่น่าคิดว่าจะเป็นการ กระทำที่ถือได้ว่าเป็นการทารุณกรรมสัตว์หรือไม่ คือ การ สนตะพายควาย เพื่อใช้บังคับควายที่กำลังมหาศาล ให้ เชื่อฟังและเชื่อใจ วิธีการคือ การใช้ไม้ไผ่แหลมขนาด ปากกาหรือเหล็กแหลม เจาะที่จมูกคือหนึ่งจมูกที่กั้นกลาง ระหว่างจมูกทั้ง 2 ข้างแล้วร้อยเชือกเข้าไปในจมูกควาย

ที่เจาะเพื่อใช้สำหรับบังคับควาย (วิถีเกษตรพอเพียง, 2560) วิธีการเช่นนี้จะถือได้หรือไม่ว่าทำให้ควายต้อง ได้รับความทุกข์ทรมานทางร่างกายหรือจิตใจหรือไม่

1.3 การจัดสวัสดิภาพสัตว์

ผู้เขียนเห็นว่าถ้าเจ้าของได้มีการจัดสวัสดิภาพ สัตว์ที่เลี้ยงเพียงพอแล้ว ปัญหาของการทารุณกรรมสัตว์ก็ คงจะลดลงไปได้ คำว่า “การจัดสวัสดิภาพสัตว์” หมายถึง อย่างไร มาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณ กรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ได้ให้ ความหมายไว้ว่า หมายถึง “การเลี้ยงหรือการดูแลให้สัตว์มี ความเป็นอยู่ในสภาวะที่เหมาะสม มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีที่ อยู่ อาหารและน้ำอย่างเพียงพอ” ส่วนความผิดอาญา เกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ มีดังนี้

มาตรา 22 “เจ้าของสัตว์ต้องดำเนินการจัด สวัสดิภาพให้แก่สัตว์ของตนให้เหมาะสม ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด” ดังนั้น ถ้าเจ้าของสัตว์ปล่อยให้สัตว์เลี้ยงของตนต้องอยู่อย่างอดๆ อยากๆ ไม่ให้อาหารอย่างเพียงพอหรือเจ็บป่วย ไม่รักษาพยาบาลให้ก็มีความผิดตามมาตรานี้ได้

มาตรา 23 “ห้ามมิให้เจ้าของสัตว์ ปล่อยละทิ้ง หรือกระทำการใดๆ ให้สัตว์พ้นจากการดูแลของตนโดยไม่มี เหตุอันสมควร” ดังนั้น การเลี้ยงดูสัตว์อย่างทิ้งๆ ขว้างๆ ไม่สนใจดูแล หรือปล่อยให้พ้นจากการดูแลไปโดยไม่มีเหตุ อันควรก็มีความผิดได้ เช่น การเลี้ยงสุนัขที่ปล่อยให้สุนัข พ้นจากการดูแลไป ท่องเที่ยวไปโดยลำพังตามถนนสาธารณะ ก็น่าจะมี ความผิดตามมาตรานี้ได้ เพราะผู้เขียนเห็นว่า เจ้าของสุนัขที่ปล่อยให้สุนัขของตนออกไปจากนอกบ้าน โดยลำพังนั้นก็อาจทำให้สุนัขนั้นไปอุจจาระปัสสาวะตาม ถนนสาธารณะหรือหน้าบ้านของบุคคลอื่นหรือไปเห่าหอน ไล่กัดผู้อื่น จึงเป็นเหตุให้สุนัขนั้นถูกทำร้ายจากผู้อื่นได้ดัง ตามข่าวที่ปรากฏขึ้น

เจ้าของสัตว์ที่ฝ่าฝืนมาตรา 22 หรือมาตรา 23 นี้ มีโทษปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท ตามที่มาตรา 32 ได้บัญญัติไว้

2. ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2561)

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ (ขณะที่เขียนบทความวิชาการนี้ยังไม่มีผลบังคับใช้) ถ้าผ่านความเห็นชอบของสภานิติบัญญัติแห่งชาติมีผลบังคับใช้ ก็จะได้ถือว่าเป็นพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 1 ของพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 โดยได้ให้เหตุผลในการจัดทำร่างพระราชบัญญัติไว้ว่า “เพื่อเพิ่มความรับผิดชอบของเจ้าของสัตว์และเป็นการป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ และเพิ่มบทบาทหน้าที่และอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่น”

จึงเห็นได้ว่าเจตนารมณ์ที่สำคัญของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ในการกำหนดให้เจ้าของสัตว์ต้องนำสัตว์มาขึ้นทะเบียนสัตว์เลี้ยงของตน ก็เพื่อให้เจ้าของสัตว์มีความรับผิดชอบต่อสัตว์เลี้ยงของตนให้มากขึ้น เพราะปัญหาที่ผ่านมาแม้จะมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 แล้วก็ตาม ปัญหาการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ก็ยังมีอยู่ การขึ้นทะเบียนสัตว์เลี้ยงจึงน่าจะเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้เจ้าของสัตว์มีความรับผิดชอบต่อสัตว์เลี้ยงให้มากขึ้น

สาระสำคัญในร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีดังนี้ ประการแรก กำหนดให้เจ้าของสัตว์มาแจ้งขอขึ้นทะเบียนสัตว์ เพื่อเพิ่มความรับผิดชอบต่อเจ้าของสัตว์ รวมถึงการป้องกันแก้ไขปัญหาการทอดทิ้งสัตว์ โดยให้เป็นหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นไปออกข้อบัญญัติท้องถิ่นกำหนดประเภท ชนิด เครื่องหมายประจำตัวสัตว์ รวมถึงมาตรการอย่างใดอย่างหนึ่งสำหรับการขึ้นทะเบียนสัตว์โดยคำนึงถึงบริบทของแต่ละท้องถิ่น และจะเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากเจ้าของสัตว์ด้วยก็ได้ แต่ต้องไม่เกิน

อัตราที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ซึ่งในท้ายร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดอัตราค่าธรรมเนียมไว้คือ ค่าร้องขอขึ้นทะเบียนฉบับละ 50 บาท สมุดประจำตัวสัตว์ฉบับละ 100 บาท เครื่องหมายประจำตัวสัตว์ ตัวละ 300 บาท รวมทั้งหมด 450 บาท

แสดงให้เห็นว่าสัตว์ที่ขึ้นทะเบียนแล้ว จะต้องมีการหมายประจำตัวติดอยู่ที่ตัวสัตว์ ทำให้รู้ได้ว่าบุคคลใดเป็นเจ้าของสัตว์ แต่ประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นนั้นอยู่ที่ กระแสคัดค้านค่าขึ้นทะเบียนทั้งหมดรวมแล้วสูงถึงตัวละ 450 บาท แต่จริงๆแล้วน่าจะเป็นอัตราสูงสุดที่รัฐมนตรีจะประกาศกำหนด ส่วนอัตราค่าธรรมเนียมจริงๆ ก็ขึ้นกับราชการส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล จะประกาศกำหนดโดยไม่ให้เกิดอัตราที่รัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดไว้และรายได้จากค่าธรรมเนียมก็ให้เป็นของราชการส่วนท้องถิ่น ส่วนสัตว์ชนิดประเภทใดบ้างที่จะต้องขึ้นทะเบียนก็เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่น จะกำหนดโดยออกเป็นข้อบัญญัติท้องถิ่น ซึ่งก็คงจะเริ่มจากสุนัขและแมวก่อน

ประการที่สอง เจ้าของสัตว์ที่ฝ่าฝืนไม่นำสัตว์ที่กำหนดให้ต้องขึ้นทะเบียนไปจดทะเบียน ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดโทษทางอาญา คือ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นห้าพันบาท

3. พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482

การจดทะเบียนสัตว์นั้นจริงๆ มีมานานแล้ว ได้แก่ การจดทะเบียน ช้าง ม้า วัว ควาย ล่อ ลา ตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว สัตว์ดังกล่าวก็ถือว่าเป็นสัตว์ที่ได้รับการคุ้มครองตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 ด้วย เพราะถือว่าเป็นสัตว์ที่เลี้ยงเพื่อใช้งานและใช้เป็นสัตว์พาหนะ ตามนิยามของคำว่า “สัตว์” ตามพระราชบัญญัติดังกล่าว การจดทะเบียนสัตว์พวกนี้ตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 ก็คงมีเจตนารมณ์ที่เห็นว่าสัตว์พาหนะเหล่านี้ในสมัยก่อน

ต้องถือว่าเป็นสัตว์ที่มีราคาแพงและมีคุณค่าในทางเศรษฐกิจเป็นอย่างมาก จึงต้องมีการจดทะเบียนเพื่อให้ปรากฏเจ้าของที่ชัดเจนและการซื้อขายสัตว์พาหนะเหล่านี้ ก็ยังต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา 456 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ผู้เขียนจึงศึกษาถึงพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 ก็เพื่อเป็นแนวทางเทียบเคียงสำหรับนำมาใช้ ในการจดทะเบียนสุนัข โดย พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2554) มีสาระที่สำคัญ ดังนี้

3.1 เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ ปรากฏอยู่ในคำปรารภว่า สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองกรรมสิทธิ์และการป้องกันการลักสัตว์พาหนะให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3.2 ความหมายของบทวิเคราะห์ที่น่าสนใจบัญญัติไว้ในมาตรา 4 ดังนี้

“สัตว์พาหนะ” หมายความว่า หมายความว่า ช้าง ม้า โค กระบือ ล่อ ลา ซึ่งได้ทำหรือต้องทำตัวรูปพรรณตามพระราชบัญญัตินี้

“ตำหนิรูปพรรณ” หมายความว่า ลักษณะสัณฐานโดยเฉพาะของสัตว์พาหนะแต่ละตัวซึ่งเป็นอยู่เองหรือซึ่งทำให้มีขึ้นใช้เป็นเครื่องหมาย

“ตัวรูปพรรณ” หมายความว่า เอกสารแสดงตำหนิรูปพรรณสัตว์พาหนะ

3.3 อายุของสัตว์ที่ต้องนำไปจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ มาตรา 8 ได้วางหลักไว้คือ ช้างอายุย่างเข้าปีที่ 8 ส่วน ม้า โค กระบือ ล่อ ลา อย่างเข้าปีที่ 6 หรือถ้าสัตว์นั้นได้ใช้ขั้วขี้ลากเข็นหรือใช้งานแล้ว

ดังนั้น การจดทะเบียนสุนัขและแมว ก็จะต้องพิจารณาถึงอายุของสัตว์ว่าจะให้เจ้าของนำไปจดทะเบียนเมื่อสุนัขและแมวนั้นมีอายุเท่าไร

3.4 หลักเกณฑ์วิธีการการนำสัตว์ไปจดทะเบียนตัวรูปพรรณ เป็นไปตามมาตรา 8 คือ ที่วางหลักไว้คือ ให้เจ้าของหรือตัวแทนพร้อมด้วยผู้ใหญบ้านหรือพยาน ในกรณีที่ไม่มีผู้ใหญบ้านหรือผู้ใหญบ้านไปด้วยไม่ได้ นำสัตว์นั้นไปขอจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณจากนายทะเบียนท้องที่ (นายอำเภอ) ที่สัตว์นั้นอยู่ภายในกำหนดเวลา คือ ถ้าเป็นช้างอายุที่ย่างเข้าปีที่ 8 ส่วนม้า โค กระบือ ล่อ ลา อย่างเข้าปีที่ 6 ต้องนำไปจดทะเบียนภายในเวลาไม่เกิน 90 วัน ตามที่นายทะเบียนจะได้ประกาศเป็นรายตำบลไป แต่ถ้าเป็นสัตว์ที่ได้ใช้ขั้วขี้ลากเข็นหรือใช้งานแล้ว ต้องนำไปจดทะเบียนภายใน 90 วันนับแต่วันที่ได้ใช้ขั้วขี้ลากเข็นหรือใช้งานแล้ว ผู้ฝ่าฝืนมาตรา 8 นี้มีโทษปรับไม่เกินห้าสิบบาทหรือจำคุกไม่เกินสิบวันหรือทั้งจำทั้งปรับ (มาตรา 29)

3.5 ค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมซึ่งต้องไม่เกินกว่าอัตราทำยพระราชบัญญัตินี้ คือ ค่าจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณ ช้าง 5 บาท ส่วน ม้า โค กระบือ ล่อ ลา 50 สตางค์

เมื่อดูค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนสัตว์พาหนะ จะเห็นได้ว่าแตกต่างเป็นอย่างมากกับค่าขึ้นทะเบียนสัตว์ตามร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ คือ อัตราสูงสุดรวมแล้วสูงถึง 450 บาท จึงอาจถือได้ว่า แนวคิดที่ต้องการให้มีการจดทะเบียนสุนัขและแมวนั้น เจตนารมณ์จริงๆ ของร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.... จึงถือได้ว่าเป็นนโยบายที่จะเก็บภาษีสัตว์เลี้ยงจากเจ้าของสุนัขและแมวนั้นเอง

4. ข้อกำหนดเกี่ยวกับการจดทะเบียนสุนัขของประเทศที่พัฒนาแล้วในยุโรปและในประเทศจีน

การจดทะเบียนสุนัขและแมวในต่างประเทศนั้น โดยเฉพาะการจดทะเบียนสุนัขถือได้ว่าเป็นนโยบายของ

การจัดเก็บภาษีสัตว์เลี้ยงนึ่งเอง และเมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.... ที่จัดทำออกมาเพื่อดูจากเจตนารมณ์เห็นว่าเป็นเรื่องที่รัฐต้องการที่จะดำเนินนโยบายการจัดเก็บภาษีจากเจ้าของสุนัขและแมวนั้นเอง จึงได้กำหนดอัตราค่าขึ้นทะเบียนสูงสุดถึง 450 บาท กรณีเช่นนี้จึงต้องไปศึกษาถึงข้อมูลของการจัดเก็บภาษีสัตว์เลี้ยงในต่างประเทศบางประเทศถึงอัตราการจัดเก็บภาษีสัตว์เลี้ยงโดยจะศึกษาถึงการจัดเก็บภาษีสุนัขเป็นหลักและมาตรการอื่นๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัข โดยจะสรุปเป็นตารางเปรียบเทียบให้เห็น ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบอัตราภาษีสุนัขและมาตรการอื่นๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงสุนัขในต่างประเทศ

ประเทศ	อัตราภาษีสุนัข/ปี (โดยเฉลี่ย)	มาตรการอื่นๆ ในการเลี้ยงสุนัข
เนเธอร์แลนด์	120 ยูโร (4,600 บาท)	<ol style="list-style-type: none"> 1. สุนัขทุกตัวต้องลงทะเบียนไมโครชิพ 2. เงินภาษีภาครัฐจะนำไปซื้อถุงใส่อุจจาระสุนัขแจกไว้ตามสวนสาธารณะ 3. สนับสนุนให้รับสุนัขจากสถานสงเคราะห์มาเลี้ยงซึ่งจากเสียภาษีน้อยกว่าการซื้อสุนัขมาเลี้ยง 4. ปลอยสุนัขถ่ายเรี่ยวรดถูกปรับ 140 ยูโร(5,300 บาท) 5. พาสุนัขไปเดินเล่นแต่ไม่มีสายจูงในเขตที่กำหนด ปรับ 90 ยูโร (3,400 บาท) 6. ทอดทิ้งสุนัขหรือไม่ดูแลให้เหมาะสม ปรับสูงถึง 16,000 ยูโร(600,000 บาท) 7. ถ้าเข้าข่ายทารุณกรรมสัตว์จำคุก 3 ปี

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเทศ	อัตราภาษีสุนัข/ปี (โดยเฉลี่ย)	มาตรการอื่นๆ ในการเลี้ยงสุนัข
เยอรมัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. เขตเมือง 140-160 ยูโร(5,400-6,200 บาท) 2. เขตชนบท 40-60 ยูโร(1,500-2,300 บาท) 3. แต่ถ้าสุนัขเป็นสายพันธ์ต่อสู้ที่ทางการไม่อนุญาตให้เลี้ยง เช่น พันธุ์พิตบูล ร็อตไวเลอร์ มาลินอยส์ ภาษีขั้นต่ำ 450 ยูโรขึ้นไป(17,300 บาท) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สนับสนุนให้รับสุนัขจากสถานสงเคราะห์มาเลี้ยงซึ่งจากเสียภาษีน้อยกว่าการซื้อสุนัขมาเลี้ยง 2. เงินภาษีนำไปปรับปรุงสถานสงเคราะห์ 3. รณรงค์ให้ผู้เลี้ยงสุนัขทำหมัน ฟังไมโครชิพ 4. บางรัฐต้องมีการสอบข้อเขียนเพื่อดูว่าจะสามารถเลี้ยงสุนัขได้ถูกต้องหรือไม่ 5. สุนัขต้องผ่านการทดสอบพฤติกรรมจากสัตวแพทย์
สวีตเซอร์แลนด์	48.50 เหรียญสหรัฐ(1,500 บาท)	เงินภาษีนำไปสนับสนุนสวัสดิการในด้านการจัดซื้อถุงเก็บอุจจาระที่ประชาชนสามารถหยิบไปใช้ได้ฟรี รวมถึงค่าจัดการของเสียและสิ่งปฏิกูลต่างๆ ในท้องถิ่น
สหรัฐอเมริกา	เก็บภาษีบางรัฐ <ol style="list-style-type: none"> 1. ทำหมันแล้ว 10 เหรียญ (310 บาท) 2. ยังไม่ทำหมัน 75 เหรียญ (2,340 บาท) 	เงินภาษีที่จัดเก็บได้ 20% จะจัดสรรเป็นเงินสนับสนุนการศึกษาและงานวิจัยของมหาวิทยาลัยในพื้นที่ ขณะที่อีก 80% รัฐบาลท้องถิ่นจะใช้เป็นเงินสนับสนุนในด้านการดูแลสัตว์ การควบคุมโรคระบาดในสัตว์ รวมถึงการกำจัดซากสัตว์ที่ตายลง และเป็นเงินชดเชยให้แก่พี่น้องเกษตรกรที่ปศุสัตว์ได้รับผลกระทบจากโรคระบาดและส่งผลเสียต่อรายได้

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประเทศ	อัตราภาษีสุนัข/ปี (โดยเฉลี่ย)	มาตรการอื่นๆ ในการเลี้ยงสุนัข
จีน	ภาษีสุนัขในกรุงปักกิ่ง 1,000 หยวน (5,000 บาท)	1. ก่อนลงทะเบียนผู้เลี้ยงนำเอกสารหลักฐานมาแสดงต่อสถานีตำรวจในพื้นที่ของตัวเองเพื่อยืนยันว่าสุนัขได้ทำหมันแล้ว 2. นโยบายควบคุมจำนวนสุนัขในกรุงปักกิ่งไม่ให้เกินครอบครัวละ 1 ตัว มีความสูงไม่เกิน 35 เซนติเมตร และ ต้องมีไซสุนัขสายพันธุ์ที่ดูร้าย

หมายเหตุ

ข้อมูลดัดแปลงจาก : PPTV HD36 (2561, 20 มีนาคม)

: PPTV HD36 (2561, 12 ตุลาคม)

: ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ (2561)

จากการศึกษาถึงข้อมูลการจัดเก็บภาษีสัตว์เลี้ยงในเอกสารและเว็บไซต์ต่างๆ พบว่ามีหลายประเทศที่มีการจัดเก็บภาษีสุนัข ส่วนใหญ่จะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในยุโรป หรือในเอเชียได้แก่ประเทศจีน สิงคโปร์ ญี่ปุ่น ซึ่งผู้เขียนได้นำมาสรุปเป็นตารางให้เห็นในบางประเทศ สำหรับข้อมูลอัตราการเก็บภาษีและมาตรการอื่นๆ ที่นำมาใช้กับผู้เลี้ยงสุนัข เห็นได้ว่า อัตราการเก็บภาษีสุนัขนั้นมีอัตราที่ค่อนข้างสูง ซึ่งนอกจากจะเป็นรายได้ภาษีให้กับรัฐแล้ว ก็ยังเป็นการควบคุมจำนวนสุนัขไปในตัวด้วย เพราะผู้ที่เลี้ยงสุนัขก็ต้องคิดถึงภาษีที่จะต้องจ่ายไปในแต่ละปี จึงไม่สามารถหรือคิดที่จะเลี้ยงสุนัขจำนวนมากๆ ได้ ซึ่งก็เป็นนโยบายที่ต้องการควบคุมจำนวนประชากรสุนัข นอกจากนี้แต่ละประเทศดังกล่าวก็ยังมีมาตรการที่เข้มงวดสำหรับเจ้าของสุนัขให้ต้องรับผิดชอบในการเลี้ยงดูแลสุนัขของตนให้ดี ไม่ปล่อยให้สุนัขอุจจาระเป็นที่สกปรกแก่บ้านเมือง ดูแลไม่ให้สุนัขไปกัด

ทำร้ายผู้อื่น ส่วนเงินภาษีที่ได้จากเจ้าของสุนัขก็นำไปเป็นสวัสดิการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการจัดสวัสดิภาพสัตว์

บทสรุป

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลกฎหมายเกี่ยวกับการจดทะเบียนและการเสียภาษีสัตว์เลี้ยงจากเอกสารวรรณกรรมแหล่งต่างๆ แล้ว ผู้เขียนนำมาสรุปเพื่อเสนอแนะแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมโดยเน้นไปที่การจดทะเบียนสุนัขและการจัดเก็บภาษีสุนัข ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 อันเป็นการแก้ไขปัญหาการทารุณกรรมสัตว์และการจัดสวัสดิภาพของสัตว์ โดยแยกสรุปเป็นรายข้อดังนี้

1. การบังคับใช้พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 จากการประกาศใช้ที่ผ่านมาจะเน้นไปที่การบังคับใช้ที่เกี่ยวกับการป้องกันการทารุณกรรมเป็นหลัก ซึ่งไม่ได้เป็นการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับสัตว์เลี้ยงได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ในทางปฏิบัติจึงควรเน้นการบังคับใช้ที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ให้มากขึ้น เพื่อให้เจ้าของสัตว์เลี้ยงมีความรับผิดชอบต่อสัตว์เลี้ยงมากขึ้น ซึ่งก็จะนำมาซึ่งการแก้ไขปัญหาที่สัตว์เลี้ยงถูกกระทำการทารุณกรรมได้ทั้งจากบุคคลอื่นหรือจากเจ้าของสัตว์เลี้ยงเอง

2. ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ที่ให้มีการขึ้นทะเบียนสัตว์นั้น เมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์แล้วเป็นความต้องการของรัฐที่จะดำเนินนโยบายการจัดเก็บภาษีจากเจ้าของสัตว์เลี้ยงเพื่อให้เจ้าของสัตว์ได้มีความรับผิดชอบต่อสัตว์เลี้ยงของตนให้มากขึ้นและทำให้ได้รายได้จากภาษีเพื่อนำมาให้ทางราชการส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล นำมาใช้เป็นงบประมาณสำหรับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้ในอนาคต

3. พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ.2482 ซึ่งให้มีการจดทะเบียนทำตัวรูปพรรณสำหรับสัตว์พาหนะนั้น มีค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนที่ถูกมากคือ ช้าง ตัวละ 5 บาท ม้า โค กระบือ ล่อ ลา ตัวละ 50 สตางค์ ซึ่งก็สามารถที่จะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้เพิ่มอัตราค่าธรรมเนียมสูงสุดได้ แต่ก็ยังไม่ได้มีการแก้ไขเพื่อปรับค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนให้สูงขึ้น เนื่องจากเหตุผลของการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482 มิใช่เป็นการเก็บค่าธรรมเนียมการจดทะเบียนที่ถือว่าเป็นค่าภาษีสัตว์พาหนะแต่อย่างใด เจตนารมณ์คือ การคุ้มครองกรรมสิทธิ์และการป้องกันการลักสัตว์พาหนะนั้นเอง เมื่อเปรียบเทียบกับร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ที่กำหนดอัตราค่าขึ้นทะเบียนสูงสุดถึง 450 บาท จึงเห็นได้ชัดว่าเป็นเรื่องของนโยบายที่จะเก็บภาษีจากสัตว์เลี้ยงนั่นเอง

4. การจัดเก็บค่าธรรมเนียมการขึ้นทะเบียนโดยเฉพาะสุนัขในราคารวม 450 บาท ต่อตัว ต่อปี ที่จะนำมาใช้กับประเทศไทย ในฐานะที่เป็นภาษีการเลี้ยงสุนัข จึงเห็นว่าเป็นอัตราที่เหมาะสมแล้ว เพราะเมื่อเปรียบเทียบกับภาษีสุนัขในหลายประเทศตามข้อมูลที่ได้เสนอไปก็มีอัตราที่สูงกว่าอัตราที่ไทยจะจัดเก็บหลายเท่า และรายได้ที่ได้จากการเก็บภาษีนี้นั้นต่างประเทศก็นำไปใช้สำหรับเป็นเงินงบประมาณเกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์ได้ นำไปสู่การลดปัญหาการทารุณกรรมสัตว์หรือปัญหาที่เกิดจากเจ้าของสุนัขบางคนปล่อยปละละเลยไม่ดูแลสุนัขให้ดีจนนำไปสู่ปัญหาต่างมากมายตามมา มิใช่เป็นการหารายได้เข้ารัฐแต่เพียงประการเดียวไม่

โดยสรุป ผู้เขียนจึงเห็นควรให้มีการจดทะเบียนสัตว์เลี้ยงและเก็บภาษีสัตว์เลี้ยง โดยเริ่มที่สุนัขเป็นสัตว์ชนิดแรกก่อน โดยให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะเป็นผู้ดำเนินการ เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับชุมชนและเข้าถึงข้อมูลต่างๆ ได้ดี และนำเงินภาษีสุนัข

ที่ได้ไปใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์และดูแลในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับสุนัข เช่น อาจจัดให้มีสถานเลี้ยงรับฝากสุนัขจากเจ้าของสุนัขที่ไปทำงานหรือไม่อยู่บ้านแล้วไม่มีใครดูแลสุนัข การบริการฉีดวัคซีนฟรี ตรวจดูแลรักษาโรคให้สุนัข เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ.... ตามที่กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เสนอ ที่นำกลับไปพิจารณาใหม่ ดังนี้

1. ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ ควรระบุให้ชัดเจนเลยว่า ให้มีการขึ้นทะเบียนและจัดเก็บภาษีเฉพาะสุนัขเท่านั้น ไม่ควรให้เป็นอำนาจของราชการส่วนท้องถิ่นที่ไปออกข้อบัญญัติกำหนดประเภทหรือชนิดของสัตว์เอาเอง เพราะจะเกิดความสับสนกันในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

2. ภาษีที่จัดเก็บจากเจ้าของสุนัข ควรระบุให้ชัดว่าให้ราชการส่วนท้องถิ่นนำไปใช้ในกิจการที่เกี่ยวกับการจัดสวัสดิภาพสัตว์เท่านั้น เพื่อให้เจ้าของสุนัขมีความยินดีเต็มใจที่จะจ่ายภาษีสุนัข

3. สุนัขที่ได้รับการทำหมันแล้ว ควรจะลดอัตราภาษีให้ เพื่อเป็นการควบคุมจำนวนสุนัขไม่ให้มากเกินไป หรือกำหนดให้ครอบครัวหนึ่งเลี้ยงสุนัขได้จำนวนมากที่สุดไม่เกินกี่ตัว

4. ควรกำหนดให้มีมาตรการเกี่ยวกับการเลี้ยงที่เข้มงวดดังเช่นต่างประเทศ เช่น ห้ามมิให้ปล่อยให้สุนัขไปถ่ายอุจจาระเรี่ยราดตามท้องถนนหรือในที่สาธารณะ การพาสุนัขไปเดินเล่นจะต้องมีสายจูง เป็นต้น

5. สำหรับสุนัขจรจัดที่ไม่มีเจ้าของ ให้ราชการส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่ไปจัดตั้งองค์กรจัดสวัสดิภาพซึ่งได้ขึ้นทะเบียนตามพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557 เพื่อให้มีหน้าที่เลี้ยงดูแล

สุนัขจรจัด โดยให้ควบคุมจำนวนโดยการทำหมันสุนัขทุกตัวที่อยู่ในองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ และรณรงค์ให้ผู้ที่ต้องการเลี้ยงสุนัขรับสุนัขจากองค์กรจัดสวัสดิภาพสัตว์ไปเลี้ยงจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีหรือเสียในอัตราที่ต่ำกว่าการซื้อสุนัขมาเลี้ยง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2561, 20 มีนาคม). การรื้อฟื้นความคิดเห็นกฎหมายไทย: ร่างพระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ (ฉบับที่...) พ.ศ. .... . สืบค้นจาก <http://www.lawamendment.go.th/index.php/laws-department/item/1273-2018-07-18-04-03-08>.

ทศพล ชัยสัมฤทธิ์ผล. (2561, 11 ตุลาคม). ขึ้นทะเบียนหมา-แมว: ผู้เลี้ยงขอความชัดเจนจากรัฐบาลเรื่องแผนช่วยเหลือสัตว์. สืบค้นจาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-45823462>.

ราชกิจจานุเบกษา. (2557, 25 มีนาคม). พระราชบัญญัติป้องกันการทารุณกรรมและการจัดสวัสดิภาพสัตว์ พ.ศ. 2557. สืบค้นจาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/RKJ/announce/search.jsp>.

วิถีเกษตรพอเพียง. (2560, 6 มีนาคม). กรมวิธีการสนทนาสายว้าวววาย. สืบค้นจาก <http://xn--12cmh8bbc4da0bh2bc2a3d5edobk6sg.com/archives/7477>.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2554, 6 มีนาคม). พระราชบัญญัติสัตว์พาหนะ พ.ศ. 2482. สืบค้นจาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law2/%CA26/%CA26-20-2482-001.pdf>.

ณรงค์กร มโนจันทร์เพ็ญ. (2561, 21 มีนาคม). สำนวนภาษาหมาแมวในต่างประเทศ. สืบค้นจาก <https://thestandard.co/dog-cat-tax-in-foreign-countries/>

ไทยรัฐ. (2559, 25 มีนาคม). หมู่ม้าหมาเจอคุก 14 เดือน. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th/content/595957>.

PPTV HD36. (2561, 20 มีนาคม). ไม่ง่ายเลี้ยง “หมาแมว” ในต่างประเทศ. สืบค้นจาก <https://today.line.me/th/pc/article/ไม่ง่ายเลี้ยง+หมา+แมว+ในต่างประเทศ-M5Ojoa>.

_____. (2561, 12 ตุลาคม). เปิดขั้นตอน “เงินเยอรมัน” เก็บภาษีสุนัข. สืบค้นจาก <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/91032>.